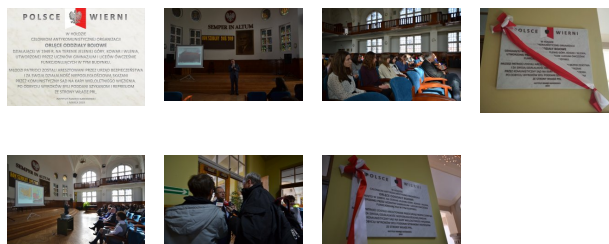

Instytut Pamięci Narodowej - Wrocław

<https://wroclaw.ipn.gov.pl/wro/aktualnosci/66583,Uroczyste-odsloniecie-tablicy-upamietniajacej-czlonkow-mlodziezowej-organizacji-.html>
2021-10-23, 16:34

Uroczyste odsłonięcie tablicy upamiętniającej członków młodzieżowej organizacji antykomunistycznej „Orłęce Oddziały Bojowe” - Jelenia Góra, 27 lutego 2019

27 lutego 2019 roku o godz. 12.00 w I Liceum Ogólnokształcącym w Jeleniej Górze odbyło się uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej członkom antykomunistycznej organizacji „Orłęce Oddziały Bojowe”. W uroczystości wzięła udział dr Katarzyna Pawlak-Weiss, zastępca dyrektora Oddziału IPN we Wrocławiu oraz Naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa Wojciech Trębacz.

Część główna wydarzenia została poprzedzona okolicznościowymi wykładami dla uczniów.

„Orłęce Oddziały Bojowe” tajna, młodzieżowa organizacja powstała na początku 1949 roku w Gimnazjum im. Stefana Żeromskiego w Jeleniej Górze. *„Celem w/w organizacji była walka z ustrojem PRL za pomocą wydawania nielegalnych odezw i kolportażu ulotek o treści antypaństwowej, nabywanie broni palnej i prowadzenie działalności terrorystycznej przeciwko funkcjonariuszom UB, MO i WP”*^[1]. Członkowie wywodzili się spośród uczniów szkoły. Do lata 1949 znaleźli się w niej: Antoni Chyliński (ps. „Świstak”); Remigiusz Ziółek (ps. „Mały”), Roman Gerhardt (ps. „Romeo”), Lesław Fedzin (ps. „Duży”), Zbigniew Dymecki (ps. „Kruk”), Dżefar Radkiewicz (ps. „Franek”), Andrzej Kowalczuk (ps. „Sowizdrzał”), Jan Serafin (ps. „Kruk”), Jerzy Witkowski (ps. „Varda”) oraz Ryszard Turowski. Najstarszy z nich, Ziółek miał lat 20, najmłodszy Serafin 14.

Zadaniem organizacji była walka z przemianami ustrojowymi Polski, obrona Kościoła katolickiego. Członkowie „OOB” prowadzili swoją działalność poprzez rozklejanie ulotek oraz działania samokształceniowe (spotkania, na których omawiano aktualne wydarzenia, organizowanie uroczystości rocznicowych np. z okazji 3 maja, 11 Listopada). Ulotki były rozwieszane na terenie Jeleniej Góry, Kowar, Wlenia. Zrezygnowano natomiast z pomysłu dokonywania napadów w celu zdobycia środków na dalszą działalność (zakup maszyny drukarskiej), jako zbyt ryzykowny. Zamiast tego członkowie organizacji wpłacali dobrowolne sumy pieniędzy, za które kupiono ręczną drukarkę z gumowymi czcionkami. Dowódca organizacji Antoni Chyliński podzielił ją na trzy patrole: jeleniogórski, kowarski

oraz bezpieczeństwa i wywiadu, których członkowie zbierali informacje m.in. o znajdującej się w Kowarach kopalni uranu.

Dekonspiracja nastąpiła w październiku 1949, kiedy do PUBP w Jeleniej Górze za pośrednictwem przewodniczącego koła ZMP w szkole dotarły materiały organizacyjne wytworzone przez członków „OOB” z informacją o składzie osobowym grupy. 31 października aresztowany został Chyliński, kolejne zatrzymania przeprowadzono 2 i 23 listopada. W sumie zatrzymano 11 osób, w czasie dochodzenia przetrzymywanych w areszcie PUBP w Jeleniej Górze. Zbieranie materiałów (przesłuchania) przez prowadzącego śledztwo oficera śledczego ppor. Stanisława Duszę trwało do końca stycznia 1950, wówczas aresztowani zostali osadzeni w więzieniu w Jeleniej Górze.

Proces pokazowy członków „OOB” odbył się na sesji wyjazdowej wrocławskiego WSR w Jeleniej Górze w dniach 15-17 V 1950. Oskarżonych skazano na kary więzienia w wysokości: Antoni Chyliński 8 lat; Lesław Fedzin 2 lata; Andrzej Kowalczuk 5 lat; Roman Gerhardt 3 lata; Jerzy Witkowski 5 lat; Remigiusz Ziółek 5 lat; Janusz Makarewicz 6 lat; Zbigniew Dymecki 5 lat; Dżefar Radkiewicz 5 lat.

Uzasadnieniem skazania Chylińskiego była przynależność do nielegalnego klubu Stronnictwa Narodowego na terenie szkoły (nie przyznał się do tego zarzutu), „usiłowanie doprowadzenia do usunięcia organów władzy i zmiany przemocą ustroju państwa”, przechowywania broni palnej oraz wydawania poleceń zbierania wiadomości stanowiących tajemnicę (kopalnie uranu w Kowarach).

Odbywali karę więzienia m. in. w zakładach w Jeleniej Górze, we Wrocławiu, w Rawiczu, Jaworznie (więzienie progresywne dla młodocianych) i Barczewie.

Po zakończeniu odbywania kar wszystkie osoby związane z OOB znajdowały się w kartotekach, jako byli członkowie organizacji występującej przeciwko ustrojowi PRL. Przez kolejne lata w miejscach zamieszkania profilaktycznie poddawano ich obserwacji, szersze charakterystyki tworząc w sytuacjach wyjątkowych.

Sąd Wojewódzki we Wrocławiu (II Wydział Karny) postanowieniem z 21 listopada 1991 r. stwierdził nieważność wyroku byłego WSR we Wrocławiu z 17 maja 1950 r. dotyczący Remigiusza Ziółka. Pozostali skazani wnosili o odszkodowanie za poniesioną szkodę z tytułu niesłusznego skazania oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę i cierpienie moralne. Kolejno unieważnienia wyroków uzyskiwali: Jerzy Witkowski, Dżefar Radkiewicz i Zbigniew Dymecki (1992); Andrzej Kowalczuk (1996); Lesław Fedzin (2002). W przypadku Antoniego Chylińskiego wniosek złożyła rodzina. Decyzją Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 12 kwietnia 1999 wyrok WSR we Wrocławiu z 17 maja 1950 został unieważniony.

Źródła:

Klementowski R., *Antoni Chyliński* [w:], *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny*, tom V (w druku), tam szersza bibliografia.

Klementowski R., *Jeleniogórskie Orłęta*, Jelenia Góra 2011.

[\[1\]](#) AIPN Wr, 039/5788, Akta sprawy p-ko Antoniemu Chylińskiemu, t. 2, Notatka służbowa ppor. Jana Bednarskiego, Jelenia Góra, 4 III 1957 r.